

# SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate sprejema upravnništvo v Katoliški tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne dni in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 128.

V Ljubljani, v ponedeljek, 8. junija 1903.

Letnik XXXI.

## Kvotna deputacija.

Dunaj, 6. junija.

Ko so leta 1867 ustvarili dualizem, pomnožili so tudi državni stroj z različnimi kolemi, da gonijo okorni aparat. Ker so bile le nove umetne iznajdbe, dali so jim tudi razna nova imena. Vred dualizma imamo dve državi brez pravega imena, ker ga menda v hitri niso mogli pogoditi. Dalje smo tako srečni, da imamo dve poslanski zbornici, »gospodsko hišo« v Avstriji in zbornico »magnatov« na Ogrskem. Skupne državne stvari — to so: skupno finančno, vojno in ministertvo za zunanje posle — rešujeta avstrijska in ogrska delegacija, enkrat na Dunaju, drugo leto v Pešti, kakor to zahteva ravnopravnost, katere utež pa teletnico navadno nagiblje na ogrsko stran.

Dobili smo tudi kvoto, to je neke čudne vrste ključ, ki odpira vrata avstrijskih in ogrskih državnih blagajnic, toda tako, da je Avstrija — ali kakor se sedaj imenuje, »v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele« — vsled ravnopravnosti nad 30 let plačevala 70 odstotkov, Ogrska pa — to so »dežele ogrske kron« — pa 30 odstotkov. Ker pa 1 odstotek na leto znaša okroglo 2.200.000 kron, more Janezek iz ljudske šole zračunati, koliko milijonov je Avstrija v 30 letih praveč izplačala na ogrski račun, ko ti vsled ravnopravnosti velja kvotni ključ 50 : 50.

Ta kvotni ključ pa imata od časa do časa, po zakonu vsakih deset let, v rokah avstrijske in ogrske kvotne deputacije. V avstrijsko deputacijo voli »hiša prostakov« deset »mož«, »hiša gospodov« pa pet »gospodov«, ki pa so — in to je čudno — kadar pridejo skupaj kot deputacija, vsi enako vredni, namreč po glasovih; tako n. pr. velja v kvotni deputaciji gospod grof Montecuccoli ravno toliko, kakor gospod Povše. In v ogrski kvotni deputaciji je ravno tako pet »magnatov« in deset »prostakov«, ki pa so v deputaciji vsi »gospodje«.

Ker pa si Avstriji in Ogrji osebno v denarnih vprašanjih nismo posebni prijatelji, zato si kvotni deputaciji dopisujeta, in sicer z »nancijami« in »renuncijami«. Ko je stvar končana, ko je kvotni ključ zvarjen in opilen, seveda kakor gospodje Ogrji zahtevajo, potem jima avstrijska deputacija plača še »bankete«, kakor se spodobi mej odličnimi prijatelji, češ, kjer je krava, boji se tele.

Konečno imamo v Avstriji še sedemnajst deželnih zborov, ki grade ceste in vodovode, dovoljujejo nagrade šolskim otrokom, ki pokončujejo rujave krošče, dajejo zajem in srni pravice ter s pivnim papirjem osuševajo močvirja. Torej kuharjev imamo dovolj, morda preveč; kjer pa je mnogo kuharjev, navadno juho presolje.

Pa pustimo sedaj to državno kuhinjo in čujmo, kaj so v četrtlet zopet sklenili naši »kvotni ključarji«.

Leta 1899. so Ogrji milostno dovolili zvišanje svojega prispevka na 34,4% ter Avstriji prepustili 65,6%. To so storili, ker so pri konsumnih davkih napravili dobička pol milijona več, nego so pri kvoti doplačali.

Cesar je to kvoto dne 27. junija 1900. podaljšal do 30. junija 1901. Novo kvotna deputacija je isto leto z večino glasov odobrila kvoto 34,4 : 65,6 do 31. decembra 1909. Manjšina pa je že tedaj naglašala, da deputacija ni vezana na kvoto iz l. 1899, ker so se mej tem vršile nove volitve v državni

zbor, četudi so v deputaciji slučajno iste osebe.

Ker državni zbor ni odobril sklepa kvotne deputacije, je morala miniti četrtlet na novo sklepati.

Poročevalec baron Schwegel je predlagal, naj ostane kvota (34,4 : 65,6) do konca l. 1909, ob enem pa zahteval, naj obe vladi vendar enkrat določita trdno podlago za kvoto. Doslej se je namreč kvota določala brez ozira na število prebivalstva v obeh državnih polovicah, ne glede na davke in dohodke iz carine, od točaka in soli. Največja krivica je namreč ta, da ima Avstrija na leto pri uvozi carini dohodkov 110 do 120 milijonov kren, Ogrska pa komaj 14 do 18 milijonov. Vsi ti dohodki se odtejejo od skupnih državnih stroškov in potem šele razdeli po kvotnem ključu, dasi značajo avstrijski carinski dohodki najmanj 80%, ogrski pa k večjem 20%.

Posl. Povše je navajal, naj se kvota določi po dohodkih obeh državnih polovic. Dalje naj se upošteva število prebivalstva, s katerim v procentih soglašata tudi število vojaških novincev. Tako bi morali Ogrji prispevati k skupnim stroškom najmanj 30%, a Avstrija le 62%; tako bi si Avstrija na leto prihranila okroglo 5 milijonov kren.

Posl. Kaiser je zagovarjal svoje prejšnje stališče, namreč kvoto 50 : 50; vsaka državna polovica plačuj polovico.

Poljak Abrahamowicz je kot star konservativec zagovarjal »status quo ante«, češ kaj bi se z Ogrji prepirali, saj nič ne pomaga.

Grof Zedwiz predlaga 35 : 65 in sicer le za eno leto, torej do 31. junija 1904. Dr. Menger je istega mnenja.

Češki poslanec dr. Fiedler pa predlaga 42 : 58. To razmerje v istini tudi najboljše odgovorja davčni moči in številu prebivalstva.

Iz tega že vidimo: kokkor glav, toliko mislij, zato je tudi vsa kvotna deputacija prazna formalnost.

Za Kaiserjev predlog (50 : 50) sta glasovala le češka poslanca dr. Kramář in dr. Fiedler.

Za Povšetov predlog, naj je število prebivalstva podlaga porazdelitvi skupnih stroškov, so glasovali le Povše, dr. Kramář, dr. Fiedler, Baumgartner in Kaiser, torej je bil predlog odklonjen z 8 proti 5 glasovom. Odsoten je bil namreč baron Chlumetzky in grof Schönborn kot predsednik ni glasoval.

Friedljev predlog (58 : 42) je bil odklonjen z 9 proti 4 glasom, istotako predlog grofa Zedwitza (65 : 35).

Pač pa je obveljal s 7 proti 6 glasovom drugi predlog grofa Zedwitza, da naj velja kvota le za eno leto, v nadi, da drugo leto Ogrji nekaj primaknejo. Hač nemarad!

Nato sta poročevalce baron Schwegel in predsednik grof Schönborn odlagala svoji častni mesti, a ji obdržala, da ne nastane nova »kriza«.

Mi pa sodimo, da je dualizem že v krizi. Sklep, da naj velja kvota le za eno leto, je jasen dokaz, da celo zmerni avstrijski politiki nočejo dalje presjačiti pri Madjarjih. Vse kaže, da se Ogrji ne prestano pripravljajo za »samostojno državo«, za personalno unijo, ko bodo rekli: Avstrijski zamorec je storil svojo dolžnost, sedaj naj se gre solit.

Praktičnega pomena seveda sklep avstrijske kvotne deputacije ne more imeti, ker je že danes gotovo, da državni zbor tudi

letos ne reči kvote in jo bode zopet cesar moral podaljšati za eno leto.

Večjega pomena pa je soglasno sprejeta resolucija grofa Schönborna, ki zahteva skupnost države, osobito pa armade. To je odločen odgovor nemadjarškim sanjam.

## Prememba v trgovinskem ministertvu?

Dunajska »Zeit« ve poročati iz višjih uradniških krogov, da se kmalu izvrši prememba v avstrijskem trgovinskem ministertvu. Ministerski predsednik Körber namerava čaje sam prevzeti ta portfelj, vodstvo pravosodnega ministertva, katero sedaj začasno obkruhuje, pa poveriti nekemu drugemu državniku. Sedanji trgovinski minister baron Cail se umakne in stopi zopet v diplomatsko službo ter prevzame baje mesto poslanika v Carjemgradu, ki je zavzema sedaj baron Calice. Seli ta umakne v pokoj, ali gre na kako drugo mesto ali pa morda postane celo pravosodni minister, tega pa »Zeit« sama še ne ve povedati.

## Ogrska kvotna deputacija

Je v sobotni večerni seji razpravljala o nunciju avstrijske kvotne deputacije. Poročevalec dr. Falk je soglašal z izraženo željo, da naj se ustvari trdna in gotova podlaga za proračunanje kvote, toda ne v obliki obveznega sklepa, marveč le vsled poziva vlade. Glede sklepa avstrijske kvotne deputacije, naj se sedanje kvotno razmerje podaljša za eno leto, pravi poročevalec, da to razmerje nalaga Ogrski prevelika bremena (?). vsled česar predlaga, naj ogrska kvotna deputacija seže po oni kvoti, ki bi jo morala Ogrska plačevati po uradnih računih, namreč 33 : 39. Ko se je Falkovim izvajanjem pridružil tudi Szell, je njegov predlog obveljal z vsemi proti glasu zastopnika ljudske stranke.

## Edvard VII. zopet bolan.

Po londonskih poročilih je kraljevo zdravje mnogo slabše nego misli občinstvo. Zadnjič so šumno pisarili časniki, da bo treba zopetne operacije. No, to najbrž ni res, a zdravniki kraljevi so vendar v strahu. V Rimu je bil kralj dvakrat hipoma in nepričakovano zaspal, enkrat celo sedeč poleg laške kraljice. V Edinburghu kralj navadno dremlje ali spi med avdijencami.

## Parlament v Pretoriji.

Transval je dobil zopet svoj parlament, ki zbora v Pretoriji. Toda s tem državnim zastopom niso Buri prav nič zadovoljni, ter ga prezirajo, kakor spodaj označeno. Britanski državni zbor za Transval je viceguverner transvalski otvoril 20. m. m. Rekel je v svojem nagovoru med drugim, da bo preskrbljeno za poučevanje v holandskem jeziku, kakor to zahtevajo mirovni pogoji. — Buri so se odlikovali s svojo nenavzočnostjo na zborovanju.

## 300 dervišev ubitih.

Uradna vest iz Adena v Arabiji javlja, da se je bila v Burrilli, dežele Somali, obupna bitka med angleško vojsko in vojsko četo in zavezniški Abesinci proti »Neremu Mulah-u« in njegovim dervišima. Ko so se spopadli prav moč tik moža, nastalo je divje klanje, kojega konec je bil, da so derviši prepodili v beg, a čez 300 izmed njih je pokrilo s trupli bojno polje.

## Iz brzojavk.

Odločitev na Ogrskem. Za tekoči teden pričakujejo na Ogrskem zelo važnih odločitev krone, od katerih zavisi usoda Szellovega kabineta. — Imenovanje grofa Potockega galicijskim namestnikom se izvrši sredi tekočega tedna. — Zmaga dunajskih krščansko-socialnih učiteljev. Pri sobotni ožji volitvi so dobili šesteri kandidati kršč. soc. stranke v okr. šol. svet velike večine. Ker pa je moral dobiti izvoljeni vsaj 1951 glasov, so bili izvoljeni le trije, za ostale tri mandate se morajo vr-

šiti nove volitve. — Obstrukcija na Ogrskem senadljuje. Košutov stranka je v zadnji seji sklenila, da nadaljuje obstrukcijo na neizpremenjen način. — Bolgarski zastopnik na Dunaju dr. Pomianow nenadoma odpoklican. Bolgarski zastopnik na Dunaju je bil nenadoma odpoklican vsled sklepa ministerskega sveta, ker je baje poznal premalo uradne tajnosti. — Kulturni boj v Franciji. Sodišče v Grenoblu je obsodilo več redovnikov in redovnic radi prestopka društvenega zakona na 25 do 300 frankov denarne kazni. — Protiaustrijske demonstracije v Italiji. Minulo soboto so anarhisti in soc. demokratje priredili na dvornem trgu v Turinu velike protiaustrijske demonstracije.

## Cerkveni letopis.

Tržaški škof vernikom Ricmanj in Loga!

Že od začetka mojega nadpastirskega delovanja ste, v Kristusu preljubi verniki, predmet moje posebne skrbi in od zadnjega postnega časa se Vas v vsaki sveti maši živo spominjam in Vas ljubemu Bogu topla priporočam, da bi vodil nestalna srca in nam milostno podelil odpuščanje in mir.

Danes na prvi petek meseca Jezusovega Srca, Vas vnovič po očetovski opominjam, da se okoristite blagoslovov Jezusovega Srca in vporabite priliko, katero Vam nudi bližajoči se praznik Presvetega Rešnjega Telesa: da se namreč — kakor Vaši sosedje — združite okoli Zveličarja v Zakramentu in Mu daste čast, katere Mu pristoji. Dovoljujem radi tega, da se drži pri Vas ravno tako kakor v sosednjih cerkvah procesija sv. Rešnjega Telesa, da morete nositi svojega Zveličarja mimo svojih hiš in po svojem polju, da prejmete od Njega prepevaje Mu slavospeve božji blagoslov. Vstopite potem kakor bratje z vihrajočimi zastavami v svojo Cerkev, katere ste se že dolgo ogibali, in začnite vršiti zopet svoje krščanske dolžnosti in omogočite na krščanski način svojemu pastirju, da stanuje med Vami.

Ce si ne vzamete k srcu tega očetovskega opomina, Vam bom moral odvzeti Vašega postavnega pastirja in mu nakazati drugi delokrog, kjer ga bodo sprejeli z odprtimi rokami. Ne dovolite, da pride do tega. Bedite možje; otrepite se strahu pred nekaterimi osebami; tukaj se gre za Vašo vero, s kjo se nekateri lahkomišljeni igrajo.

Pomislite, da te osebe ne obstanejo tu dolgo časa, tudi one so minljive, med tem ko je Vaša duša neumrjoča; če izgubite svojo dušo, Vam nihče več ne more pomagati skozi vso večnost.

Krščanske žene! Pokažite, da gojite ljubezen do Svete Družine, in ne dopustite, da se v Vaših družinah prezira varstvo Svete Družine.

Ce se Vaši otroci priuče sedaj na zaničevanje cerkvenih postav, bodo gotovo kmalu prezirali tudi oblast svojih starišev. Vporabite čas, ki Vam je dan, pogovorite se s svojim pastirjem o rečeh, koje so potrebne za procesijo Svetega Rešnjega Telesa, in skrbite, da si pri tej priliki pridobite zopet mir srca, kojega ste — odkritosrčno rečeno, — žal mnogi izgubili. »O Vi vsi dopolnite moje veselje, da ste eni misli, da imate vsi eno ljubezen; enodusni in iste misli, ne trmast, ne častihlepni, temveč spoštujte v ponižnosti eden drugega.« (Sv. Pavel fil. II.)

V ta namen dajem Vam iz vsega srca svoj nadpastirski blagoslov v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. V Tratu, na prvi petek meseca junija 1903. František Ksaverij, škof.

Ta list se je nabil na cerkvena vrata in druge javne prostore. — Prečital se je tudi v cerkvi v navzočnosti 22 šolskih otrok ter dal vsakemu po dva iztisa, da jih nesejo svojim starišem. Eno dekle je prišedši iz cerkve list takoj raztrgalo.

# Dnevne novice.

V Ljubljani. 8. junija.

**Baron Hein** je poslal popravek, v katerem taji kratkoma vse, kar smo pisali o izredni skrbi naše deželne vlade za bana Hedervaryja. Tajenje dejstev je kaj komodno in je to tudi neka taka stvar, ki diši precej po Hedervaryjevi taktiki, samo da se pri nas ne obnese tako, kakor drugod. Dotika deželne vlade s hrvaško policijo je za vsakega očitljiva in to tem bolj, ker je deželna vlada izdala akt, da si nadzorovanje radi dogodkov na Hrvaškem sumljivih ljudi sama pridržuje, a mi vemo celo za imena teh „sumljivih ljudi“, mej katerimi se ni barona Heina in detektiva Kosa. G. baron Hein nam bo pač oprostil, ako smo radovedni, kdo in zakaj je napačno informiral Körberja, da se v Ljubljani radi hrvaških zadev ni storilo nobenega koraka, dočim se je radi znanih oklicev vršila preiskava in je bil zaslišan vodja Kleinmayerjeve tiskarne g. Rütting in so tudi domači detektivi vohali za Sirovatko in Marjanovičem; ker pa jih niso dobili, so poizvedovali, kje sta stanovala itd. Gosp. baron Hein sam priznava, da je bil dr. Pegan v svrhu zaslišanja priveden na policijsko stražnico, ne pojasni pa, zakaj je bil priveden; zato pa lahko z gotovostjo trdimo, da je vladna policija mislila, da ima pred seboj Sirovatko, to pa tembolj, ker je oficijal Schweiger, potem ko je uvidel, da je storil neroden korak, se začel po malem opravičevati in pred pričami izjavil, da ne bi bil dal dr. Pegana odvesti, če bi bil vedel, da je on doktor. Policija bi lahko pač na drug način dobila dr. Pegana nacionalne. Torej na dan s pravim vzrokom radi katerega je bil Pegan v svrhu zaslišanja priveden na policijsko stražnico! — Današnja »Laibacher Zeitung« pa pravi, da je bil dr. Pegan prijet radi tega, ker je dejal: »Pojdimo, pojdimo, danes je tukaj vse polno špijonov«, in da je bil policijski agent radi tega razžaljen. Ta je pa lepa! Ali se res ne more baron Hein drugače izmotati. Da dr. Pegana niso nazaj odvedli zaradi teh besedi, je razvidno tudi iz tega, ker je bil stražnik št. 46 neposredno pri vratarju in detektiv Kos kakih 10 korakov od stražnika. Če bi bil torej hotel detektiv Kos dr. Pegana prijeti zaradi teh besedi, bi bil on storil to takoj in ne šele nekaj minut pozneje, ko je dr. Pegan že odšel na peron, in bi bil tudi sigurno naprosil redarja, naj mu oskrbi samo nacionalne dr. Pegana, ne pa zahteval, da se dr. Pegan nazaj odvede. Saj je tudi vladni organ sam priznal, pred vsem spremljevalci dr. Pegana, da bi bil lahko na drug način poizvedel njegov nacionalne. Konečno pa se še pripomni, da je dr. Pegan iz Celja, in da torej ni mogel poznati vladnega detektiva Kosa, ker istega še Ljubljancje večinoma ne poznajo. Neki gospod je povedal še, da sta pred odvedenjem dr. Pegana oficijal Schweiger in detektiv Kos in tudi predno je on rekel Stefetu, naj bode tih, dr. Pegana in Stefeta del časa opazovala in se nekaj menila. Oficijal Schweiger je nato odšel v policijsko stražnico, prišel potem zopet nazaj in šel direktno s stražnikom št. 46 in z detektivom na peron, kamor je dr. Pegan že odšel. Vsakemu bode jasno, kaj sta oficijal Schweiger in detektiv Kos govorila in po kaj je šel oficijal Schweiger v stražnico. Seveda je lahko mogoče, da sta rekla oficijal Schweiger in detektiv Kos mestnemu stražniku, da naj dr. Pegana odvede zaradi besedi: »Tukaj je vse polno špijonov«. To je pa popolnoma jasno, da ne bodeta rekla stražnika, da imata v dr. Peganu Sirovatko in stražnik najbrž na to ne bi dr. Pegana zadrževal. Tudi se nista hotela v naprej nasproti stražniku blamirati, ker si vspeha najbrž nista bila popolnoma sigurna. Tako je, g. baron Hein!

**Sijajen shod za Hrvate v Nabrežini.** Včeraj se je zbralo v Nabrežini nad 2000 ljudi, ki so krepko protestirali proti nečuvnim razmeram na Hrvaškem. Razsloplja g. Tanceta, kjer se je vršil shod, je plapolala črna zastava. Komisar je hotel, da se mora ta zastava odstraniti, a narod

tega ni hotel storiti in zastavo niso mogli odstraniti. Shod je otvoril g. Alojzij Milič. Predsednikom je bil soglasno izbran gosp. Martin Kosmina, zapisnikarjem Feliks Ruden. Vse stranke so bile na shodu složne in vse so se izjavile solidarnim z resolucijo, predloženo po Kopaču. Govorili so soc. dem. Kopač, ki je posebno ostro napadel Hedervaryja in liberalno mažarsko kliko. Drugi je imenoma političnega društva »Edinost« govoril gosp. dr. Brnčič, ki se ozrl na hrvaško zgodovino ki kaže, da so se Hrvati vedno borili za dinastijo a zahvalnosti niso imeli. Povedal je, kako je v hrvaškem saboru Gržanič obročal mažarskega pandurja grofa Hedervarija. S hrvaškim denarjem madjarizirajo Mažari nemažarske narode, a Ogrska ima sedaj dolga pet milijard 500 milijonov kron. Kako neznosne so razmere, kaže dejstvo, da se je v zadnjih dveh letih 30 523 Hrvatov izselilo v Ameriko. Silno razburjenje je nastalo, ko je govornik omenil, da deputacija dalmatinskih Hrvatov ni bila sprejeta pri cesarju. To si bomo zapomnili, dejal je govornik, za nadaljno taktiko! Tretji je govoril gospod pl. Pisačič, o ekonomskih razmerah in gospodarskem propadu na Hrvaškem ter je napadel bana Hedervaryja in Körberja, ki svoje informacije dobiva iz mažarske kuhinje. Končno je opisal dogodke na Hrvaškem, kar je vladnega komisarja napravilo silno nervoznega. Dalje je govoril gospod Švrljuga, ki je ostro napadel bana in protestiral proti temu, da hočejo Mažari biti gospodarji celega sveta. Dejal je, da je Hedervary tat. Nato mu je komisar takoj odzvel besedo, a g. Švrljuga je zaklical na to: »Saj sem tako gotov! Kar sem rekel, sem rekel!« Govoril je tudi g. dr. Tuma iz Gorice, vodja narodnonapredne stranke na Goriškem, ter je obžaloval, da je na shodu narodnonapredna stranka tako slabo zastopana. Dejal je, da ima hrvaški narod svobodo le na papirju, a temu je kriv trhlj sistem v Hrvaški. Protesti po Slovenskem so dokaz simpatij Slovencev do Hrvatov. V Hrvaški je boj: zob za zob, življenje za življenje. Po Kopaču predložena resolucija je bila soglasno sprejeta. Resolucija se obrača proti sistemu bana Hedervaryja in proti Körberju, ki zahteva od jugoslovanskih poslancev, da store najodločnejše korake. Pevci so nato mogočno zapeli »V boj!« in »Slovenec in Hrvat«.

**O obisku nadvojvode Josipa Ferdinanda v Novem mestu** smo prejeli danes popoldne daljši dopis, ki smo ga morali odložiti za jutri. Gosp. nadvojvoda se je v soboto vrnil v Ljubljano.

**Stolni školastik v Trstu.** Cesar je imenoval župnika pri Novem sv. Antonu v Trstu, častnega kanonika Karola Fabrisa, stolnim školastikom tržaškega katedralnega kapitlja.

**Sestanek »Leonove družbe«** bo v sredo, 10. junija zvečer. Predaval bo prof. dr. Janežič.

**Nemci bi radi napravili kompromis!** V Trzinu, 7. junija 1903. V soboto, 6. junija, popoldne ob 2. uri so se zopet zbrali trziški občinski odborniki in virilisti, da bi izvolili župana in dva svetovalca. Ker so Nemci jednako močni glede števila odbornikov z domačo-slovensko stranko, prišlo bi bilo gotovo do žreba. Kateri stranki bi bila sreča mila, tista bi dobila župana. K seji je prišlo vseh 12 odbornikov in virilistov. Tudi g. c. kr. okrajni glavar Pirc je bil navzoč. G. tovarnar Gassner predlaga kompromis: župan naj bo g. Karol Mally, svetovalci pa trije (mesto dveh): gg. J. Goecken, Viljko Polak in L. Bortolotti. Domača stranka se ni hotela podati, čeprav je prigovarjal sam g. okrajni glavar, ki je pri tej priliki celo v slovenskem jeziku nagovarjal slovenske odbornike. Ker se domača deseterica ni udala, so Nemci zapustili volišče. Tako smo v Trzinu že tretjič zastopali pričakovali novega župana. — Nemci nečejo voliti gosp. Fr. Deu-a za svetovalca. Trzičani, ki niso odvisni od nemških tovarnarjev, pa hočejo imeti v občinskem svetu domačina g. Fr. Deu-a. Dokler tega ne volijo Nemci, toliko časa naj le počakajo z agitacijo za kompromis!

**Klofač mej slovenskimi visokoolci.** Akademsko društvo »Slovenija« na Dunaju priredi prihodnji četrtak javno predavanje. Počel bo državni poslanec Václav I. Klofač o balkanskih razmerah s posebnim ozirom na Bosno in Makedonijo.

— **Umrli** je na Gojzdu pri Kamniku Franc Urh, po domače znani stari Mežnar, star 68 let. Pogreb je bil v soboto. Zadnji čas je bil slaboumen. Naj v miru počiva!

— **Trgovinska in obrtna zbornica v Gorici.** »Wiener Zeitung« objavlja: Minister za trgovino je potrdil izvolitev Alfreda Lenassija predsednikom in Josipa Venutti-ja podpredsednikom trgovinske in obrt. zbornice v Gorici za leto 1903.

— **Roparji na delu.** Iz St. Jerneja Po noči od pretečenega petka na soboto so se prithotapili tatovi v St. Jernej, ter napravili precej škode, a še več strahu. Pri prvem poskusu pri vpokojen. učitelju g. I. Muliču se jim ni ravno posrečilo, dasi so s svojim ulomom napravili precej škode. Srečnejši so bili pri konkurzni trgovini g. Meniča. Vlomili so pri izloženem oknu v prodajalno ter odnesli več različnega blaga. Škode še ni mogoče natanko ceniti, ker je vse ostalo premoženje vsled konkurza na zapisniku; na podlagi tega se bo šele moglo določiti, česa da manjka in koliko da je škode. Od tod so šli k vpok. nadučitelju g. Sajetu. K sreči se je zbudila neka oseba, ki je spala v tisti sobi, v kateri so tatovi hoteli vlomiti, ter jih s svojim vpitjem pregnala. Lopovi so se ustavili dober streljaj daleč od gosp. Sajeta vulgo pri g. Majzeljci. Tu so na vzhodni strani na dvoršču sneli okno od kleti in z lesenim drogom izpahnili železno križno ograjo. Preveč ropotaje so zbudili domačega v hlevu spečega hlapca, ki je vstal in šel gledat, kaj da je. V tem ni mogel vsega natanko opaziti, a dozdevalo se mu je, da stoji šest mož ob hišni steni. Na njegov klic: »Kateri h... ima tukaj kaj opraviti?« so zbežali brez plena za hišo. Proti jutru so zopet vlomili na Karlovčki pri Zalokarju v neko staro žitnico, iz koje so odnesli nekaj mernikov žita. Torej v eni noči pet tatinskih ulomov! Kakor hitro se je ta novica raznesla po St. Jerneju, je šlo več mož z orožniki iskat sledu o tatovih proti Novemu mestu čez Maharovčki gozd, tistran in onstran Krke. kamor so jo, kakor se domneva, odkurili. S kakim vspehom se bodo vrnil, bomo svoje dobno poročali.

## Ljubljanske novice.

### »Turnarska« slavnost v Ljubljani.

Dasi se je storilo od strani merodajnih faktorjev vse mogoče, da bi ljubljansko občinstvo ignoriralo včerajšnjo turnarsko slavnost, vendar je slovenska kri zavrela, kar je bilo vsled provokacij od strani Nemcev samih tudi pričakovati. To povdarjamo posebej, kajti prepričani smo, da ako ne bi vsele na kazinskem vrtu frankfurtarice in ako ne bi nemške dame iz tega vrta naravnost izivale slovensko občinstvo, bi se tudi ne primerili sledeči dogodki:

### Opoldne v »Zvezdi«.

Ko so se zbrali turnarji po slavnosti v ljubljanski realni na kazinskem vrtu, zbralo se je tudi v Zvezdi nekaj radovednežev, katerih število je vedno bolj in bolj naraščalo, kar je čisto umevno: bila je nedelja, občinstvo se je vračalo iz cerkve in sprehodov, na kazinskem vrtu pa je svirala vojaška godba in iz kazinskega vrta so visele frankfurtarice. Semtertja so se čuli kliči ogorčenja nad drznostjo, da se Nemci upajo v slovenski Ljubljani razobešati poleg cesarskih, mestnih in deželnih zastav tudi frankfurtarice. To ogorčenje je naraščalo vsled naravnost provokatoričnega izzivanja Nemcev iz kazinskega vrta. Ker se je bilo bati, da ne da občinstvo v Zvezdi drugačnim potom zadovoljenja svojemu ogorčenju in ker se je videlo, da so vzroki tega ogorčenja frankfurtarice in izzivanje od strani Nemcev, zbralo se je nekaj ljubljanskih meščanov, na čelu jim dr. V. Ravnikar, ki so šli k županu Hribarju ter zahtevali v imenu meščanstva, da pusti odstraniti frankfurtarice, in ma obenem dejali, da bo mir, ako se to zgodi. Župan Hribar se poda v kazino. In zgodilo se je nekaj, česar nismo pričakovali tudi od ljubljanskih Nemcev ne. Na vrtu je igrala vojaška godba, na vrtu je bilo zbranih mnogo vojaških in vladnih organov! To povdarjamo! In vendar ni nihče protestiral, ko so vrgli turnarji raz drogov najprvo cesarsko, potem mestno zastavo, pustili pa plapolati frankfurtarice. To je značilno! In značilno zlasti to, da je po teh dogodkih igrala vojaška

godba še vedno naprej in da se ni odstranil iz vrta niti eden že prej omenjenih gospodov. Naravno je, da je ogorčenje med občinstvom naraščalo. Čuli so se protestni kliči, žvižganje in sikanje, dame so mahale s solnčniki in prepevale so se slovenske pesmi. To je trajalo kake pol ure v vedno večji meri. Kliči: »Doli s frankfurtaricami!« so se ponavljali in družili v en sam mogočen klic: »Doli s frankfurtaricami, cesarsko zastavo gor!« Še-le tedaj so se spomnili merodajni faktorji, kaj jim je storiti, in poslali na vrt nekaj policajev, kateri so izpuli drogeve, na katerih so plapolale frankfurtarice. Gromoviti živio-kliči v Zvezdi. Občinstvo je odkritih glav zapelo »Haj Slovani« in se razšlo.

### Dogodki zvečer.

Zvezda je bila zastražena na vseh koncih in krajih. Policajev in orožnikov je kar mrgolelo, kar je dalo zopet povod, da so se mirni pasantje in z izletov se vračajoči meščani vstavljali v zvezdi, oziroma v sosednjih ulicah. Ker pot skozi zvezdo je bila odprta samo Nemcem. Ljudje so začudeno vpraševali, kaj to pomeni. Nekaj mladih ljudi se je zbralo pred nunsko cerkvijo, kjer so jeli prepevati slovenske pesmi. Goriški delavci pa so zapeli slovenski zbor. Ta demonstracija je dala povod (!) da se je poklicalo vojaštvo, katero je zaprlo zvezdo popolnoma. Mož pri možu je stal, med njimi pa orožniki in policija, kar jih nipa truliralo po mestnih ulicah. Masa ljudstva je naraščala, ulice so se polnile. Pri Krejčevi hiši se je zbralo nekaj slovenskih fantov, kateri so zapeli dva slovenska zbora. Občinstvo je popolnoma mirno poslušalo petje in prepevalo z drugimi. Te pesmi so dale povod orožnikom in policiji, da je pričela pevce razganjati. Čulo se je piskanje in sikanje. Pevci so se udali in mirno odkorakali proti pošti. Tu je bila pot zastražena z orožniki in policaji. Med demonstrante, ki so stali pred pošto, se pripelje neki gospod v odprtem vozu. Zbrano občinstvo je pustilo popolnoma mirno pasirati voz, dasi se je vedelo, da se pelje v njem v kazino jeden najbolj strastnih ljubljanskih Heilovcev. Orožniki, kateri seveda tega gospoda niso poznali, so ustavili voz in zahtevali, da se isti vrne. Omenjeni gospod skoči iz voza in zahteva stražo v kazino. Orožniki in policaji so naenkrat zagnali hrupen krik in udrli z nasajenimi bajoneti proti občinstvu, katero se je jelo, nepričakujoč tega nastopa, umikati. Orožniki so leteli za občinstvom in poganjali posameznike s tem, da so jih suvali s puškinimi kopiti v hrbet. V gneči, ki je nastala vsled tega, je bilo mnogo ljudi pohojenih, med njimi tudi nekaj otrok družin, ki so se vračale s kolodvora. Od strani orožnikov in policajev pa so se čuli kliči kakor »živina!« in podobno. Po tem nastopu se je občinstvo razšlo. Ulice pa so se zaprle do franciškanskega mostu.

### Značilen dogodek pred Narodno kavarano.

Ob eni uri ponoči so se jeli turnarji v spremstvu bliščečih bajonetov razhajati. Pred Narodno kavarano se je zbralo nekaj gostov, kateri so pozdravljali na pragu kavarne in trotoarju stoječ, odhajajoče Nemce s prepevanjem slovenskih pesmi. Nemci so se seveda bali tega kakih dvanajst gospodov broječega zbora in izmislili so si posebno zvijačo sebi v varstvo. Pozdravljali so pevce s kliči »Živeli Slovenci!« Mimo pride gospod z dvema damama. Nihče se ne zmeni zanj, dokler se ne oglasi ta gospod s klicem »Živeli Slovenci!«, kar je dalo vzrok, da sta dva gospoda pristopila k tej družbi in pozdravila dami s klicem »Živeli Slovenke!« Družba teh dveh dam in gospoda pa je govorila nemško in prišla iz kazine. Omenjena dva gospoda sta se nato pričela norčevati nad zvijačo nemške družbe in spremljala par korakov oddaljena z glasnim smehom trojico Nemcev. Najedenkrat potegne nemški gospod iz žepa samokres in ga nastavi proti tema gospodoma!! Nastal je krik, ki je povzročil, da se je število gostov pred kavarano pomnožilo, da je prihitela masa orožnikov, vojakov in policajev in porinila goste v kavarano, kateri so se umaknili v notranje prostore. Policija je udrila v kavarano in aretirala slov. igralca gospoda Lovšina.

To so samo paberki iz včerajšnjih demonstracij. Prepričani smo, da so jedini vzrok včerajšnjim dogodkom samo provokatorični nastopi Nemcev in v prvi vrsti razburjajoči bajoneti orožnikov, množice policajev in vojaštvo. Zdi se skoro, da se je hotelo izzivati. Od naše strani se je zgodilo vse mogoče, da se prepreči vsaka demonstracija. Občinstvo je bilo mirno, dokler niso zaplapolale na vrtu kazine frankfurtarice. Bi se li ne dal ta mir tudi ohraniti s tem, da bi se pustilo tiste mirnim potom odstraniti?

Dobili smo o demonstracijah še naslednja poročila: Množico je zvedel orožništvo z nasajenimi bajoneti prignalo od franciškankega mostu na Stari trg. Tu je nek orožnik hotel prijeti nekega malega fanta, ki je pred orožnikom zbežal in letel za vodo, orožnik pa za njim. Za vodo se je naenkrat povzpela preko ograje in skočil v Ljubljano. Potegnili sta fanta iz vode dva mesarska pomočnika, orožnik pa je odšel sam dalje. Splošna sodba je, da so izgrede zakrivali Nemci, ker so izvalili že v soboto in včeraj s plavnicami in »Heil« klici, obdinstvo pa je bilo tuji ogorčeno radi skrajnih vojaških priprav. Neki Nemec je na Dunajski cesti z dežnikom napadel g. Razpotnika, agent za šivalne stroje Komatič je nekega dečka udaril, češ, da je lučal kamenje, a pri dečku niso našli niti enega kamna. Pred »Narodno kavarno« je neki orožnik nekemu turistu nastavljal brez povoda bodalo na prsa. Na zahtevo, naj ne rabi orožje ampak naj izvrši, če ima vzrok aretacijo, je orožnik se odstranil! Orožniki so ljudem, ki so upili: »Živili Slovenci!« »Abzug vice Hedervaryja!« »Makedonijci!« »Zagreb v Ljubljani!«, hodili kar po nogah. Več oseb je ranjenih, en gospod je z orožniškim bodalom ranjen na roki. Tudi vsled padca je več oseb ranjenih. Nemci, posebno Binderjevi dijaki, so tudi s tem izvalili, da so peli na vrtu kazine »Die Wacht am Rheine«, katero so poslušali vojaki. Obdinstvo v »Zvezdi« je odgovorilo na to s pesmijo »Hej Slovani!«

Več aretiranih fantov so uklenjene peljali na magistrat. Danes je bilo na magistratu zaprtih še 11 aretirancev. Pri enem so našli fračo in drobna kamenja. V Zvezdo končno niso pustili ljudi, a ko je prišla gospa Stidler in rekla: »Wir sind deutsche Frauen«, so pustili, da je sedela v Zvezdi. Obdinstvo je burno klicalo. Radi odstranjenih zastav so se Nemci v kazini sami med seboj sprli, in čuje se, da so avstrijsko zastavo raztrgali. Nemški profesorji so nastopali s frankfurtarskimi trakovi. V Mahrovi veži je tudi bila skrita policija. Ob 1/2 2. uri po noči so iz »Narodne kavarne« policijo vrgli ven.

Poroča se nam, da je žena uslužbenca Auerjeve pivovarne, g. Schnell, neki slovenski trgovki radi včerajšnjih demonstracij odvzela zaslužek. To je značilno postopanje, ki se utegne maščevati na nemških trgovcih. gosp. Schnell naj pa ne misli, da je za Auerjevo pivovarno neobhodno potreben. Slavnost turnarjev v gledališču je bila kilava.

Res radovedni smo, ako bo sedaj vojaštvo še zahajalo v kazino, v kateri so Nemci baje vrgli na tla ces. zastavo! C. kr. profesor Binder je tudi potem še ostal mej turnarji. Po Ljubljani je mnogo razburjenja proti deželni vladi, ker je poklicala v Ljubljano celo tržaško policijo.

Umrla je v Ljubljani na Marije Terezije cesti št. 6 gospa Alojzija Zvan rojena Kuster, posestnica v Spodnjih Gorjah. Moža je pred leti ubil gostilničar Ravnik.

Izlet »Slovenske kršč.-socialne zveze« na Šmarno goro se je včeraj ob velikanjski udeležbi sijajno obnesel. Več jutri.

Občinski svet. Na dnevnem redu jutrajšne redne seje so med drugim sledeča poročila: Obljuba meščana Frana Finza. Dalje poročila o izvolitvi dveh odposlancev občinskega sveta v odbor »Dramatičnega društva«; o dopolnilni izvolitvi jednega člana občinskega sveta v upravni odbor mestne hranilnice ljubljanske; o podelitvi občinskega meščanstva občanom: Franu Jenku, Melhiorju Zupanu in Valentinu Accettu; o pobiranju 9 1/2 % doklade v svrhu pokritja ostalih stavbnih stroškov za župno cerkev sv. Jakoba v znesku 36.444 K 38 vinarjev; o prošnji gospice Thee Ruda za prispevek k troškom gradnje mejnega zidu v Tesarskih ulicah; o računskem sklepu mestnega in ustanovnega zaklada za leto 1902.; o prošnji Marije Novakove za remuneracijo; o prošnji dveh hišnih posestnikov, da bi se jima podaljšal rok za doštete pogojno dovoljenih 3 % posojil; o prizivu Marije Ahlinove proti magistratnemu naročilu, da odstrani svinjak pri svoji posestvi ob Karlovski cesti; o razpisu natečaja za spomenik cesarja Franca Jožefa I.; o parcelaciji mestnega zemljišča ob Dolenjskem kolodvoru; Fran Kandaretovega zemljišča istotam; Fran Pavločičevega zemljišča ob Miklošičevi cesti in posestva »Kranjske stavbne družbe« ob Hilserjevih ulicah in ob Bleiweisovi cesti; o delovanju tržnega nadzornika v l. 1902.; o odmerjenju doneska, ki ga imajo k nakupnim stroškom za cestna zemljišča poverniti mejaši ob spodnjem delu novoodprte Miklošičeve ceste; o določitvi odškodnine za svet, ki ga mora Aloj. Lilleg od svoje hiše št. 3 v Cevljarskih ulicah mestni občini odstopiti v regulacijske namene; o dejanji nekega zemljišča pod stavbno prepoved; o prošnji »Občne avstrijske družbe za male železnice«, da bi se na jednom delu ljubljanske električne cestne železnice dovolila četrtturna vožnja; o prošnji nekega usluž-

benca, da bi se mu pripoznala pravica do provizionovanja; o prošnji drugega strojnika za št. 8 teden dopust; o računskem sklepu mestne klavnice za leto 1902.; občinskega svetnika dr. Danila Majarona samostalni predlog o zadevi vseučilišča v Ljubljani; občinskega svetnika dr. Karla Trillerja samostalni predlog glede preuredbe kolodvora južne železnice v Ljubljani; o prošnjah uslužbenec mestnega užitniškega zakupa za izredne podpore; o uspehih užitniškega zakupa v l. 1902.

Zaročili so se: g. Rudol. Plautz, agent z gđ. Paulo Provet. — G. Josip Verhovec, posestnik, z gđ. Ivano Kušar. — Anton Grat, krojač, z gđ. Marijo Mulley. — Gosp. Leopold Senčar, ključar južne železnice, z gđ. Marijo Telatko. — G. Karol Reischer ključar južne železnice z gospod. Katarino Scharler.

Prihodnji javni vinski pokušnji v deželni kleti pod kavarno Europa bodo, kakor že sporočeno, jutri in v sredo od 7.—1/2 10 ure zvečer.

Lekarna v deželni bolnici. Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo lekarjev gg. Jos. Mayr in Morica Mardetschlaeger v Ljubljani zoper razsodbo c. kr. ministerstva za notranje reči v zadevi naprave lekarne v deželni bolnici.

Delovanje mestne posredovalnice za delo in službe. Mestni trg št. 27. Telefon št. 97. Od 29. maja do 4. junija je dela iskalo 10 moških in 41 ženskih delavcev. Delo je bilo ponudeno 14 moškim in 42 ženskim delavcem, v 31 slučajih je bilo delo sprejeto. Od 1. januarja do 4. junija je došlo 1238 prošnji za delo in 1167 deloponudb, v 727 slučajih se je delo sprejelo. Delo dobe takoj. moški: 1 sodar, 1 kolar, 3 mizarji, 1 kovač, 1 čevljar, 1 natakar, 2 trgovski slugi, 1 oženjen majar, 1 kletarski hlapec, 2 delavca, 17 konjskih hlapcev, 1 kovaški vajenec, ženske: 1 izurjena blagajničarka, 3 izurjene delavke za izdelovanje pleten, 6 natakari, 3 šivilje, 3 kuharice, 9 deklic za vsako delo, 1 orožniška kuharica, 8 deklic k otrokom, 3 gostilniške kuharice in 5 kuhinjskih deklic. Službe iščejo moški: 1 hotelski vratar, 2 hotelski slugi, 1 skadišnik, 1 graščinski sluga, ženske: 1 hotelska sobarica, več prodajalk. Oddati je stanovanj z 1 do 4 sob, ter več mesečnih sob. Posredovanje letovišnih stanovanj.

## Dogodki na Hrvaškem.

Iz Zagreba smo dobili naslednje vesti: Dan na dan se vrše velike demonstracije. Kakor smo že poročali, so bile v Zagrebu na semenjskem prostoru vse barake zapaljene. To je tako razburilo celi Zagreb, da je bilo v trenutku alarmirano vse vojaštvo. Vojaki so brzim korakom hiteli v gornji kraj mesta pred banovo palačo. Svetilke so bile potrgane; vojaki so zabarikadirali vse ulice, da niti pozneje domov došli meščani niso mogli iti v svoja stanovanja. Zagrebčani so bili vsled tega grozno ogorčeni. Pozno v noči so se zopet pojavile demonstracije in na vseh straneh so bile napadane mažaronske hiše; policija si ni upala na mnoga mesta, marveč so iz strahu pred demonstranti pustili svojo službo; policijsko službo so na to prevzeli ulanci. Celi Zagreb so obkolili orožniki, da kmetje niso mogli v mesto, kar so nameravali, ko so videli tako velik ogenj, in slutili, da se nekaj velikega godi v mestu samem.

Vstanek v Zagorju. 6 junija je nenadoma odšel iz Varaždina en eskadron vojakov s predstojnikom Pažametom v mesto Vinico. Drug eskadron vojakov je čakal v Varaždinu pripravljen za odhod. Kmetje so se zbirali na posestvu grofa Marka Bombellesa v Opeki blizu Vinice in zahtevali, da se izroči banica Margita Khuen-Hedervary, ki je imela posetiti grofco Bombelles. Ta naval se je imel zgoditi v soboto 6 junija, toda pozvano konjeništvu je kmete razgnalo. Banica je bila v Opeki in se je na binkoštni torek — kot vemo od zanesljive strani — vrnila v Zagreb.

Župnik Tomac v Ljubuški. občina Varaždinske Toplice, je naročil iz Oseka nekoliko stotin komadov brošure »Zašto hoćemo svoje financije«. Ta brošura je bila tiskana v časopisu »Narodna obrana«, kakor jo je cenzor sam prepustil. Toda pošta je na zapoved oblasti v Novem Marofu zaplenila in odposlala drž. pravdnistvu v Varaždin. Sodišče v Varaždinu je potrdilo zaplenbo, češ, da se z razširjanjem te brošure narod še bolj razjarja. Iz tega slučaja se najbolj razvidi, kako oblast na Hrvatskem ureduje. Drž. pravdnistvo v Oseku ni to brošuro zaplenilo, ter je bila v tisočih proizvodih med narod razdeljena; a varaždinsko sodišče dela osedkemu sodišču konkurenco, ker isto zaplenjuje in to z infamijo.

Iz Zlatara: V okolici in samem mestu je došlo do velikih nemirov; potrgane so brzojavne in telefonske žice na novo in pri tem je bilo ranjenih več kmetov.

Dr. Brezinec, mažaronski sluga in predstojnik v Ivanu, je rekel, da se studi nad temi dogodki in da ga je sram reči, da je Hrvat.

Mažaron Luka Biležnik v Vinkovci se je grozil župniku Čevku, naj se čuva, kadar pridejo mažaroni v Varaždin, tedaj da se bode njim hudo godilo. Narod je vsled teh besed silno razburjen.

Danes smo dobili vest, da so kmetje dne 28. maja razbili mažaronu Filipu Kralju pri Vinici celo hišo in mu uničili poljske pridelke. Prišlo je vojaštvo in zasedlo kraj, da smo še le danes mogli dobiti to vest. Tako se dela na Hrvatskem.

Dne 1. junija so v selu Cestica razjarjeni kmetje pisarju Sekulcu demolirali celo poslopje; isti je bil dve leti zaprt, a zdaj ga ima mažaronska vlada za korteša.

Na kolodvoru v Varaždinu sta se sprijela vojaški zdravnik in postajni blagajnik, mažaronski čifut. In to zato, ker je vojaški zdravnik zahteval voznik listek v hrvatskem jeziku. Kako se tedaj postopa z ubogim kmetom?

V Varaždinu s danes maše zadušnice za pale žrtve; pričakujejo se veliki nemiri, ker mažaroni zahtevajo, da se maše bero v franciškanški cerkvi, in to zato, da bi lažje vojaki mogli čuvati mažaronska poslopja, ker so ulice tesne.

V Zlataru je vsega skupaj demoliranih okoli 30 mažaronskih hiš.

Poroča se, da v Bosni in Dalmaciji vse vre.

O Hinku Sirovatki prinaša nedeljska »Zeita« naslednjo vest: Iz Hrvatske pobegli urednik »Glasa Naroda« Hinko Sirovatka nam naznanja v pismu iz Švice, da je neresnična vest, da se je podal v Ameriko. On je ostvil Hrvatsko kot boritelj za pravično stvar svoje domovine, da se izogne samovolji grofa Khuen-Hedervarya, in se bo zopet povrnil v domovino, ko dovrši vse, kar smatra za svojo nalogo.

Obrnile so se do cesarja istrske občine Pazin, Kastav in Buzet ter ga prosile za posredovanje, da bi zavlada na Hrvatskem zakonitost in red. V Pazinu, v Vrbniku in v Buzetu darovale so se tudi maše zadušnice za hrvatske žrtve. Po raznih krajih Istre nabirajo se denarni doneski, da se odpošljejo na Hrvatsko ter da se izroče zaostalim padlim žrtv.

## Izpred sodišča.

### Izpred porotnega sodišča.

Orožniški postajevođa Fr. Smolej obsojen radi tatvine. Nedavno smo že poročali, da je bil Franc Smolej obsojen pred porotniki na štiri leta težke ječe. Temu poročilu dodajemo danes še sledeče: Ana Hafner, kateri je bila ukradena knjižica kranjske hranilnice, je služila pri c. kr. orožniški postaji v Skofji Loki. Prihranila si je od svoje službe dokaj novcev, katere je dala v kranjsko hranilnico, knjižico pa hranila v kuhinji v predalu na dnu omare. Meseca maja tega leta je poslala svojo sestro v Ljubljano h kranjski hranilnici, naj ji vloži prihranjenih 50 kron. Tu so pa povedali sestri, da je bilo na to knjižico dvignjenih meseca avgusta lanskega leta 800 kron in da je dotični list iz knjižice iztrgan. Sum je jel takoj leteti na postajevođa Smoleja, se sebnno, ker je ta imel zadnje dneve mnogo denarja ter tudi igral. Vsled teh sumljajev koje je orožništvo naznanilo sodniji, uvedla proti Fr. Smoleju, ki je od 8. febr. t. l. služil za jetniškega čuvaja pri c. kr. deželni sodniji, ter ukrenil preiskovalni zapor. Da to s pravico, nam dokazuje sledeče: 8. maja t. l. je došlo neko pismo na Fr. Smoleja iz Begunj, katerega je preiskovalni sodnik odprl. V tem pismu piše neka zapuščena ljubica J. B. svojemu »dragemu Francetu«, da je bila po begunjskem stražništvu vprašana, če je pri Smoleju videla kdaj kaj več denarja. In v tem se piše zapuščena ljubica: »ako me ne boš ti ven izrezal, znam še jest kaznovana biti; ali si moral ti kaj zblekniti ali pa oni, ki sta delila, vidiš kaj sem jaz vedela, da iz tega ne bo nič prida, pa ker sem te ljubila, storila sem vse zate«, dalje »samo to glej, da ne bom imela jaz kakih sitnosti« in »to jaz ne morem drugače, da ti sporočim, da boš vedel zagovarjati«.

Odoprati »na. Veliki petek 1. 1898. prišel je goreti Pecov pód na Reki. Vzroka požara niso mogli dognati. Kmalu na to je pa prišel goreti Lajovec hlev, ogenj se je pa širil od znotraj pod streho ter je bilo izključeno, da bi se bil vsled vetra zanesel ogenj na ta hlev, ker je vlekel v nasprotno stran. Sumili so takoj vžitarja Franceta Lajovca iz Reke, ki je že trikrat pogorel; in vselej zato dobil zavarovalnino izplačano. Ljudski glas je trdil, da je Lajovec vselej sam zažgal. Tudi v predležnem slučaju je bila banka »Slavija« za 849 K 44 v oškodovana. Da pa je bilo obdolžencu na tem ležeče, da

mu zgori hlev, kaže tudi dejstvo, da ni pustil Lajovec gasiti, ker je pripomnil, da itak ni nobene pomoči, ker znotraj gori. Tisto jutro je obdolženca tudi sosed videla, da je nosil neke deske iz hleva pod kozolec. Pa tudi njegov sin je videl očeta na hlevu in poleg njega lučico. Svojega sina Franceta je nagovarjal, da naj svoja gospodarska poslopja dobro zavaruje, potem pa zažge, češ, kaj pa je to, če se kakoga juda ogolufaj, vsaj imajo dosti denarja, ti pa tako ljudi golufaj. Da so se ljudje Lajovca bali, sledi že iz tega, da so ga imeli za »čarovnika«. Znal je baje vse »odoprati«. Janez Primožič je zelo imovit, pri tem pa zelo lahkovoren. Če je kaj obolel, urno je pešal po Lajovca, da bi mu pomagal. Nekoč ga je nega bolela, poslal je po obdolženca, kateri je prinesel saboj neki prašek, žerjavico stresel in malo pokadil Primožičevo nogo, rekoč, da mu bo holecen »odoprati«; Primožič pa je pred sodiščem sam priznal, da mu je to opranje pomagalo. — Da je mogel svojo žrtve še bolj izkoriščati, je pravil, da ima knjigo od skrivnega razodetja sv. Janeza in da se je iz te svoje vede navzel. Tako je imel Lajovec Primožiča, ki je bil samec, in njegovo dekló popolnoma v svoji oblasti. Premajal je od njih večje in manjše svote do 200 kron itd. Nekoč mu je dal Primožič dva prešiča ter mu je dolg 400 kron odpustil. Lajovec je bil pa tudi na sumu, da je v jeseni l. 1902 Selanu 112 K 80 v. iz listnice vzel. Porotnikom so se stavila štiri glavna vprašanja, katera so pa zanikali, na kar je bil Lajovec oproščen. Ljudsko mnenje bode pa še bolj utrjeno, da mu nihče nič ne more in da zna Lajovec res »oprati«.

## Književnost in umetnost.

\* Hrvatske Straže je izšel drugi zvezek. Vsebina je tudi v 2. zvezku raznovrstna. Prvi članek je o načelu in njega stvariteljni moči. — Lev XIII. i moderno stvarstvo. — Je li vera privatna stvar? — Liberalizem i liberalni katolicizem. — Za istinom. — »Dva Svjeta«. — Nije lijepo, što nije moralno i istinito. — Otvoreno pismo predstjedniku »Matice Hrvatske«. — Slovensko pismo (o zanemarjenosti južnih dežel, nje vzrokih in zlasti o izseljevanju). — Prijegled katoličkih smotara. — Iz života za život. — Fiat Lux! — Svažice. — Dalje naznanja uredništvo, da bo imel list posebno poglavje: »Razum i vjera ili Odgovori na prigovore« in pa »dijaško prilog«. — Ni nam treba iznova podarjati, kako velikega pomena je »Hrvatska Straža« za hrvatstvo in probud kršćanske zavesti med Hrvat. Zato priporočamo tudi vsem izobraženim Slovincem, da jo podpirajo. Sicer bodo pa tudi sami imeli veliko hasni, če jo bodo pazljivo prebirali. Saj so v mnogočem iste razmere tuintam. Tudi se tako nalaenše goji slovanska vzajemnost!

\* Zdiechowski: Pjesništvo poljsko i Preporod Hrvatske. Odgovor g. prof. Jagiću 1903. Dionička tiskara u Zagrebu. Dobro nam poznati prof. Zdiechowski je v svojem delu o »Preporodu Hrvatske« kazal na sorodnost med poljskim idealizmom kakor je v 19. veku našel v pesništvu poljskem najpopolnejši in najlepši izraz, pa med idealnimi težnjami hrvatskih pesnikov Preporodoviča in Mažuranića v dobi hrvatskega preporoda. Prof. Jagić je nekako animozno pobijal to sodbo poljskega učenjaka, češ da je subjektivna in neresnična. Trditev prof. Z. bi, pravi da Jagić, ako bi bila resnična, vzela hrvatskemu gibanju najlepši kras. Z. trdi, da je v hrvatskem preporodu navdihovala duhove kršćanska ideja, Jagić pa sodi, da le narodna. Prof. Z. v tej brošuri brani svoje stališče. Ne mislimo se spuščati v kontroverzno, katera ideja je bila v ilirizmu močnejša, narodna ali verska, ampak hvaliležni smo gotovo prof. Zdiechowskemu, da se tako hrabro poteguje za idealizem kršćanski. Zares, tudi mi ne moremo umeti, zakaj bi ilirizem izgubil najlepši kras, če bi ga bila navdihovala inspiracija kršćanske ideje. To je mogoče trditi le možu, ki se je veri odtujil in ne pojmuje več idealne lepote in notranje vrednosti kršćanstva. In zdi se res, da Jagić upošteva kršćanstvo le še kot neko tradicijo. To bi bil le nov dokaz, da so tudi veliki učenjaki izvn svoje stroke često — omejeni.

### Razne stvari.

#### Najnovejše od raznih strani

Sv. Vavčavska posojilnica je prišla s 250 odstotnimi izplačili. V soboto je bilo izplačanih 35.000 K. — Bakljado so napravili celjski nemškutarji županu Rakusku. — Nemški cesar in nemški petje. V Frankobrodu so imela nemška pevska društva tekmovalno petje. Cesar Viljem je pevce nagovoril in dejal, da bo skrbel, da se izda zbirka nemških narodnih pesmi ter je dejal, da nemška pevska društva premalo goje ljudsko petje.

**Vreme tekočega meseca:** Stoletni koledar napoveduje vreme za mesec junij: od 5—13. prilično lepo in toplo; od 14—21. stalno lepo vreme; od 22—24. vetrovo; 24. bo mraz; od 24—28. dež, sopeno in hudo vreme; od 28 do konca spremenljivo. Kritičen dan prve vrste bo 25., druge vrste 10. junija. Planet Uran se bo videl 15. celo noč do čim bo Neptun 26. v konjunkciji.

**Dobro za upnike.** Baron X. je bil dolžen že dolgo časa precejšno svoto nekemu krojaču. Vedno je tolažil krojača, da naj počaka, da mu takoj povrne, ko umrje njegova teta in prstane dedič. Naposled je krojaču že preveč. Od jeze sopihajoč dere nekega dne krojač v baronovo stanovanje in kriči nad njim: »Ti me imaš že dve leti za pravega norca. Tega imam več ko preveč. Zahtevam, da mi pri tej priči plačaš, sicer...« »I, kaj Vam pa je, gospod? ga ustavi baron. »Kako se Vi upate mene tikati?« Krojač se mirno vsede in odgovori: »Kjer koli Te dobim, bodi na sprejemu, v gostilni ali gledališču, sploh povsod Te toliko časa tikam, da mi dolg povrne.« Grožnja je pomagala!

**Društva.**

(Prostovoljno gasilno društvo na Ježici). Vabilo na veselico in k blagoslovljenju gasilnega doma katero priredi prostovoljno gasilno društvo na Ježici pri Ljubljani dne 14. junija 1903. popoldne na vrtu gosp. Antona Vilšana po domače pri Alešu. Vspored: 1. Ob 1 uri sprejem gasilnih društev pri Alešu. 2. Ob 2 uri skupni odhod v cerkev. 3. Blagoslovljenje društvenega doma in gasilnega orodja. 4. Pozdrav došlim gostom. 5. »Zvita ciganka«, šaljev prizor pod prostim nebom. 6. Deklamacija. 7. Koncert z domžalsko godbo. 8. Šaljiva pošta. 9. Srečolov s 400 dobitki. 10. Ples in prosta zabava. Vstopnina prosta. Čisti dohodek je namenjen v poplačilo dolga za srečkanje se hvaležno sprejemajo pri Alešu ali pri načelnstvu. Ob neugodnem vremenu se preloži veselica na prihodnjo nedeljo.

O d b o r.

**Telefonska in brzojavna poročila.**

**Gorica, 8. junija.** Vključ hudemu dežju se je shod političnega društva »Sloga« za Hrvate včeraj v Št. Petru pri Gorici lepo izvršil. Govorili so dr. Pavletič in deželna poslanca Berbuč in Grča. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Shod je zaključil državni poslanec dr. Gregorčič s klici »Živeli Hrvatje! Proč z banom!«

**Trst, 8. junija.** Banketa v Sv. Ivanu udeležilo se je 65 oseb. Govorili so Gregorin, Rybač, Sancin, Goriup, Mandić, Stemberger. Veselico popoldne motil dež, vsi prostori natlačeni. Dobro obiskani shod v Nabrežini izvršil se je v najlepši slogi. Govorili Kopač, odbornik »Edinosti« dr. Brnčić, pl. Pisačić in dr. Tuma. Sprejeta ostra resolucija proti banu.

**Maribor, 8. junija.** Ogromna množica ljudstva je bila navzoča na včerajšnji slavnosti mariborskih slovenskih društev. Vsi prostori so bili napolnjeni. Raz »Narodnega doma« ste plapolali cesarska in slovenska zastava.

**Slov. Bistrica, 8. junija.** Pri volitvi v okrajni zastop iz veleposestva kmetje propadli. Proti vsi trgovci in aristokrati. Knez Alfred Windisch-Grätz volil z nami; proti južna železnica; štirje kmetje nas izdali in volili z nasprotniki.

**Dunaj, 8. jun.** Jutri uložil poslanec Klofač nujni predlog radi politike na Balkanu.

**Dunaj, 8. junija.** Vladna liberalna stranka je zopet izgubila en mandat. V okraju Dobro je pri dopolnilni volitvi prodrli rumunski katoliško-narodni dr. Vlah. S to volitvijo so Rumunci zopet stopili v volivno borbo in dr. Vlah je prvi rumunski poslanec v ogrskem drž. zboru.

**Budimpešta, 8. junija.** Tu pričakujejo tekom tedna važnih dogodkov,

ker poteče šesttedenski rok, ki ga je dala Apponyjeva frakcija Szellu za rešitev iz sedanje ex lex-zagate. Szell baje odstopi in pride na krmilo kot prehodno ministerstvo Lukacsev kabinet. S Szellom gre tudi ban Hedervary, ki pa dobi zato neko boljše mesto.

**Budimpešta, 8. junija.** »Budapesti Hirap« poroča, da namerava grof Appony izstopiti iz liberalne stranke.

**Zagreb, 8. junija.** V raznih šolah so gojenke demonstrirale proti Hedervaryju. Nekaj redarjev je izstopilo iz policijske službe. Policija na konjih je pomnožena z ulanci. Aretiran je gostilničar Hercigonja. Visokošolec Petris je puščen na svobodo. Neznani storilci so zažgali gostilniški paviljon na živinskem trgu. Paviljon je pogorel do tal. Škode je 20.000 kron. Iz Švice je došlo poročilo, da namerava mednarodno poštno društvo izključiti Hrvatsko iz poštne zveze radi kršenja pismenske skrivnosti. Državni pravdnik Gjuričić osebno pregleduje poštne pošiljke.

**Praga, 8. junija.** Delajo se koraki, da bi mladočeška stranka kupila »Narodne Liste« za dva milijona kron. Ustanovilo bi se v ta namen akcijsko podjetje.

**Rim, 8. junija.** Telesni zdravnik papežev dr. Lapponi dementira vse vesti o obolenju sv. očeta in pravi, da papeža, ki je ravno v soboto jutraj vsprejel jeruzalemskega patriarha in škofa iz Noto, že dva dni ni obiskal.

**Rim, 8. junija.** Listi poročajo, da je sv. oče osnoval posebno komisijo kardinalov, mej katerimi sta tudi Rampolla in Vanutelli, ki naj uredi slovesno praznovanje 50letnice proglašenja dogme o brezmadežnem spočetju v l. 1904 po celem svetu. Sijajne slovesnosti se prirede v Rimu.

**Ustje, 8. junija.** Eno uro proč od tu v Gračicah so anarhisti ponoči poskusili razstreliti v zrak ondodni nunski samostan. Obenuri po noči se je dogodila v samostanu velika eksplozija bombe. Vsa okna so pobita, a tudi v bližnjih hišah so okna počila. V zidu samostana so našli luknje, v katerih so bile bombe. K sreči nune ne spe v tistem delu samostana, kjer se je izvršila eksplozija. Radi tega napada je veliko ogorčenje.

**Marzija, 8. junija.** Parnik »Insulaire« je včeraj opoldne blizu otoka Maire trčil ob parnik »Libau«. Ta se je potopil. Pri rešilnih delih so pomagali avstrijski parnik »Rakoczy« in dva francoska parnika. Na parniku »Libau« je bilo blizu 200 potnikov. Rešili so do 80 potnikov in 17 mornarjev. Utopljencev so doslej našli 29.

**Petrograd, 8. junija.** Najnovejšo carjevo lastnoročno pismo, s katerim se pričeni s prihodnjim šolskim letom dopušča na vseh poljskih srednjih šolah pouk katol. verojke v poljščini.

**New-York, 8. junija.** Reka Mississippi še vedno narašča. Železniški promet je na mnogih krajih ustavljen. V Južni Karolini je povodenj povzročila silno veliko škodo. Ena vas je popolno opustošena.

**Meteorologično poročilo.**

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

| Čas opazovanja       | Stanje barometra, v mm. | Temperatura po Celsiju | Vetrovi.               | Nebo             | Padačina v 24 urah, v mm. |
|----------------------|-------------------------|------------------------|------------------------|------------------|---------------------------|
| 6. 9. zveč.          | 736,5                   | 15,6                   | sl. szah.              | nevihta          | 5,2                       |
| 7. 9. jut. 2. popol. | 735,5<br>732,2          | 13,8<br>16,0           | sr. jvzh.<br>m. jvzh.  | jasno<br>oblačno |                           |
| 7. 9. zveč.          | 733,6                   | 12,2                   | sl. jvzh.              | oblačno          | 2,7                       |
| 8. 9. jut. 2. popol. | 735,0<br>735,2          | 10,2<br>14,3           | sl. jvzh.<br>sl. svzh. | oblačno<br>"     |                           |

Srednja temperatura sobote 15,6°, normale 16,7°. Srednja temperatura nedelje 14,0°, normale 16,8°.

**Meteorologično poročilo.**

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

| Čas opazovanja       | Stanje barometra, v mm. | Temperatura po Celsiju | Vetrovi.               | Nebo             | Padačina v 24 urah, v mm. |
|----------------------|-------------------------|------------------------|------------------------|------------------|---------------------------|
| 6. 9. zveč.          | 736,5                   | 15,6                   | sl. szah.              | nevihta          | 5,2                       |
| 7. 9. jut. 2. popol. | 735,5<br>732,2          | 13,8<br>16,0           | sr. jvzh.<br>m. jvzh.  | jasno<br>oblačno |                           |
| 7. 9. zveč.          | 733,6                   | 12,2                   | sl. jvzh.              | oblačno          | 2,7                       |
| 8. 9. jut. 2. popol. | 735,0<br>735,2          | 10,2<br>14,3           | sl. jvzh.<br>sl. svzh. | oblačno<br>"     |                           |

Srednja temperatura sobote 15,6°, normale 16,7°. Srednja temperatura nedelje 14,0°, normale 16,8°.

**Meteorologično poročilo.**

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

| Čas opazovanja       | Stanje barometra, v mm. | Temperatura po Celsiju | Vetrovi.               | Nebo             | Padačina v 24 urah, v mm. |
|----------------------|-------------------------|------------------------|------------------------|------------------|---------------------------|
| 6. 9. zveč.          | 736,5                   | 15,6                   | sl. szah.              | nevihta          | 5,2                       |
| 7. 9. jut. 2. popol. | 735,5<br>732,2          | 13,8<br>16,0           | sr. jvzh.<br>m. jvzh.  | jasno<br>oblačno |                           |
| 7. 9. zveč.          | 733,6                   | 12,2                   | sl. jvzh.              | oblačno          | 2,7                       |
| 8. 9. jut. 2. popol. | 735,0<br>735,2          | 10,2<br>14,3           | sl. jvzh.<br>sl. svzh. | oblačno<br>"     |                           |

Srednja temperatura sobote 15,6°, normale 16,7°. Srednja temperatura nedelje 14,0°, normale 16,8°.

**Dunajska borza**

dne 8. junija.

|                                            |            |
|--------------------------------------------|------------|
| Skupni državni dolg v notah                | 100-35     |
| Skupni državni dolg v srebru               | 100-15     |
| Avstrijska zlata renta 4%                  | 120-85     |
| Avstrijska krona renta 4%                  | 100-75     |
| Avstrijska inv. renta 3 1/2%               | 98-—       |
| Ogrska zlata renta 4%                      | 120-70     |
| Ogrska krona renta 4%                      | 99-40      |
| Ogrska inv. renta 3 1/2%                   | 91-—       |
| Avstro-ogrsko bančne delnice               | 16-81      |
| Kreditne delnice                           | 66-75      |
| London vista                               | 239-65     |
| Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v | 117-22 1/2 |
| 20 mark                                    | 23-44      |
| 20 frankov                                 | 19-07 1/2  |
| Italijanski bankovci                       | 95-20      |
| C. kr. cekini                              | 11-28      |

**Zahvala.** 792 1—1

Za vse izraze srčnega sočutja, izkazane povodom smrti naše preljubljene hčerke

**NADE**

kakor tudi za spremstvo in podarjene krasne šopke izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, stanovskim kolegom in gojenkam mestne višje dekliške šole ter trg. tečaja našo najiskrenejšo zahvalo.

**Rodbina Sič-eva.**

**Napise in slikanje grbov**

obrtnih in trgovskih znakov na steklo, les in kositar oskrbuje in umetno izvršuje v lastni delavnici tvrdka **BRATA EBERL** v Ljubljani Franciskan-ske ulice. 524 18 11—10

Vznanja naročila proti povzetju.

**Zdravilnica in vodozdravilnica**

**Kamnik na Kranjskem.**

Krasna gorska lega, milo podnebje, ni vetrovno. Zdravi se z vodo na vse načine, solne in zračne kopeli, tudi z ogljikovo kislino se zdravi, z masažo, telovadbo in elektriko.

Zmerne cene. — Začetek sezone 15. maja

Prospekte pošilja vodstvo.

790 10—1      Zdravnik voditelj:

**Dr. Rudolf Raabe.**

**Kuhar se išče;** 777 3—2

snažen in varčljiv za več oseb. Ponudbe pod št. 47 poste restante, Ljubljana.

**Služba hranilničnega uradnika**

**Mestna hranilnica v Novem mestu** razpisuje s tem provizorično službo **hranilničnega uradnika** z začetno letno plačo 1000 kron, v slučaju posebne sposobnosti po dogovoru tudi več. — Po enoletnem službovanju in dokazanem vsposobljenju nastavi se definitivno s pravico na pokojnino.

Prednost imajo prosilci, ki so že službovali pri kaki hranilnici, ali pa so dovršili z dobrim uspehom višjo trgovsko šolo.

Lastnoročno pisane in s pričevali opremljene prošnje vložiti je do 15. junija t. l.

718 3—3      **Ravnateljstvo.**

**Javna dražba!**

**Oskrbništvo konkurznega sklada Luke Schumija** naznanja, da se bode **zaloga krojaškega blaga in prodajalniška oprava, ter hišna oprava** spadajoča v konkurzni sklad in sicer:

**zaloga blaga v prodajalnici v Šelenburgovi ulici**

dne 9. eventuelno 10. junija 1903 od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne,

**hišna oprava pa v stanovanji na Rimske cesti št. 7**

dne 12. junija 1903 dopoldne od 9.—12. in popoldne od 2.—6 ure

**na javni dražbi prodajala.**

V Ljubljani, dne 5. junija 1903.

**Dr. Janko Brejc,**  
oskrbnik.

778 2—2      **Javna dražba!**

**Nakup in prodaja**

razkakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanja za zube pri šrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

**Menjarična delniška družba**

**„MERCUR“**

I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

**Pojasnila** v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih.

134 205